

Obsah:

Leonardo čtenářům

1. Čemu se má naučiti nastávající malíř napřed
2. Jak mají mladíci studovati
3. Jaké pravidlo dáti ledajakým malířům
4. Připomenutí mladíku, jenž se chce učit malování
5. Rada pro malíře
6. Jakým způsobem má mladík postupovati při studiu
7. O způsobu učení
8. Upozornění malíři
9. Rada, jak se státi všestranným malířem
10. Kterak má býti malíř všestranným
11. Rada malíři
12. Rada podobná
13. Rada, jak načrtávati výjevy a postavy
14. O tom, že se mají opravovati chyby, jež se objeví
15. O úsudku
16. Jak dáti podnět obrazotvornosti
17. O rozjímání, dřív než ráno vstáváš a než usínáš po tmě
18. Že se má dříve naučiti a navyknouti pečlivost a píle než hbitá zručnost
19. Jak malíř má rád vyslechnouti úsudek každého
20. Že nikdo nemůže mnoho spoléhati v sebe, nehledí-li na přírodu
21. O rozmanitosti maleb
22. O všestrannosti
23. O těch výkonných malířích, kteří pracují hbitě bez pečlivosti a bez vědomostí
24. Nenapodobujte jiné malíře
25. O malování podle přírody (skutečnosti)
26. Pokyn malíři
27. Jak vysoko má býti světelný zdroj při malování podle modelu
28. Jaké světlo voliti pro kreslení postav
29. O volbě světla, když se mají kresliti plastické předměty skutečné neb pomyslné
30. O zpodobování nahoty
31. O kreslení prostorového útvaru skutečného nebo pomyslného
32. Způsob, jak nakresliti správně pohled na krajinu
33. Jak se mají zobrazovati krajiny
34. Jak pracovati při svíce
35. Jak zobraziti obličej a dáti mu půvabné stíny a světla

36. O světle, při němž se dobře maluje tělová barva obličejů a nahých postav
37. Jak tvořiti postavy pro výjevy
38. Jak malovati nahotu a jiné
39. Míry a oddíly sochy
40. Jak má uspořádati malř osvětlení svého modelu
41. O druhu světla
42. O klamu, který se loudí do úsudku o údech
43. Co se má věděti o vnitřních útvech člověka
44. O vadách u malře
45. Pokyn, aby se malř nemýlil ve volbě postavy, které používá
46. Vada malřů, kteří kreslí obraz plastických předmětů v domě při jistém osvětlení a pak jdou s ním do širého a jiného osvětlení
47. O malbě a jak se dělí
48. Obrazec a jeho náležitosti
49. Poměrnost údů
50. O pohybech a různých úkonech
51. Že se máme varovati obrysů siláckých
52. Že na malinkých věcech se nevidí chyby jako na velikých
53. Proč malovaná věc se nemůže nikdy jeviti jako v prostoru vyloupenutá, tak jako věci přirozené
54. Proč se vystřiháme rozestavení hlav nad sebou
55. Jaký druh malby voliti, aby se věci zdály lépe plastické
56. Co je výmluvnější a užitečnější, zda světla a stíny nebo obrys
57. Upamatování autora
58. Pokyn pro malování
59. Jak má dělati malba dojem ýhledu z jediného okna
60. O stínech
61. Jak se mají znázorňovati andělkové
62. Jak se mají znázorňovati starci
63. Jak znázorňovati stařeny
64. Jak znázorňovati ženy
65. Jak se má znázorňovati noc
66. Jak se má znázorňovati mořská bouře
67. Jak se má znázorňovati bitva
68. Jak se v malbě vyvedou věci vzdálené
69. Jak se má dělati vzduch tím jasnější, čím hlouběji s ním končíš
70. Jak to udělati, aby předmět se vylupoval ze svého pozadí
71. O znázorňování velikosti věcí malovaných
72. O věcech zřetelných a nezřetelných

73. O postavách, které jsou opodál sebe, aby se nezdály spojené
74. Má-li světlo dopadat průčelně nebo se strany a které dodává více půvabů
75. O odrazech světla
76. Kde nemůže býti světelný odraz
77. O odsvitech
78. O odsvitech, které obklopují stíny
79. Kde odsvity jsou nejjasnější a kde nejméně jasné
80. Která část odsvitu bude nejjasnější
81. O barevném odsitu pleti
82. Kde odsvity jsou nejznatelnější
83. O podvojných a potrojných odsvitech
84. Jak nižádná bara odražená není jednoduchá, ale smíšená s odstíny jiných barev
85. Kterak převelmi zřídka odsvity bývají stejné barvy s tělesem, na němž se střetnou
86. Kde se nejvíce uvidí odraz
87. O barvách odražených
88. O okrajích odsvitů v jejich pozadí
89. O umístění postav
90. Jak se naučím dobře komponovati soubor postav výjevu
91. Napřed se umístí jedna postava ve výjevu
92. Způsob, jak sestavovati výjev
93. O sestavování výjevů
94. Rozmanitost lidí ve výjevech
95. Jak se naučiti pohyby člověka
96. O komponování výjevů
97. O rozmanitosti ve výjevech
98. O rozlišování výrazů ve výpravných obrazech
99. O tom, kterak doprovázeti jednu barvu druhou a jak jedna druhé půvabu dodá
100. Jak udělati živé a pěkné barvy na površích
101. O barvách stínů jakékoli barvy
102. O proměnách, kterým jsou podrobeny barvy věcí vzdálených a blízkých
103. Ve které vzdálenosti se úplně vytrácejí barvy věcí
104. Barva stínů na bílém
105. Která barva bude dělat stín černější
106. O barvě, jež nejví měnlivost v různých hutnotách vzduchu
107. O perspektivě barev
108. O barvě, která se nemění v různých hutnotách vzduchu

109. Mohou-li rozličné barvy býti nebo se zdáti jednotné stmělosti působením jednoho a téhož stínu
110. O příčině ubývání barev a podob těles vlivem temna zdánlivého
111. Jak žádná věc se nejeví svou pravou barvou, nemá-li světlo od jiné podobné barvy
112. O barvách, jež se zdají odchýlné, když se srovnávají se svou základovou půdou
113. O změnách barev průhledných, kladených na rozličné barvy, s jejich rozmanitými vztahy
114. Která část jedné a téže barvy se bude jeviti pěknější na malbě
115. Kterak každá barva, jež nemá lesk, je krásnější ve svých částech světlých nežli v ostíněných
116. O nápadnosti barev
117. Která část barvy z důvodů rozumových by měla býti nejkrásnější
118. Jak barev krása nutně je ve světlech
119. O zeleni, vyrobené z rezi mědě
120. Zvýšení krásy měděnkové zeleně
121. O míchání barev jedné s druhou
122. O povrchu každého tělesa ostíněného
123. Jaký povrch přijímá nejvíce barev
124. Které těleso se zbarví barvou zářivého předmětu
125. Které těleso se bude jeviti krásněji barevným
126. O pleťové barvě obličejů
127. Kterak zobrazovati plastické předměty a jak připravovati papír
128. O měnách jedné a téže barvy v různých vzdálenostech od oka
129. O zeleni, viděné v otevřené krajině
130. Která zeleň se bude jeviti modřejší
131. Který je to povrch, jenž méně nežli jiné povrchy projevuje svou pravou barvu
132. Které těleso projeví nejvíce svoji pravou barvu
133. O jasnosti krajin
134. Obecná perspektiva ubývání barev do dálky
135. O věcech zrcadlených ve vodě v širé krajině a předně o vzduchu
136. Ubývání barev vlivem prostředí
137. O základní půdě, vhodné pro stíny a světla
138. Jak se to má zaříditi, když běl se končí v běli nebo tmavě ve tmavém
139. O povaze barev těch pozadí, před nimiž jsou bílé předměty
140. O pozadové ploše postav
141. O pozadí malovaných věcí

142. O těch, kteří ve krajině věc nejuvdálenější dělají tak, jako by byla nejtmaší
143. O barvě věcí od oka vzdálených
144. Stupně maleb
145. O barvě a zrcadlení vody moře, viděného z různých stanovisek
146. O povaze porovnávání (o kontrastech)
147. O barvě stínu těles
148. O perspektivě barev v místnostech temných
149. Perspektiva barev
150. O barvách
151. Z čeho vzniká modrost vzduchu
152. O barvách
153. O barvách
154. O pozadí podob malovaných
155. Proč není běl barvou
156. O barvách
157. O barvách světla dopadajícího a odraženého
158. O barvách odstínů
159. O věcech, umístěných do jasného pole, a proč takové uspořádání je užitečné malbě
160. O pozadích
161. O barvách, jež povstávají míšením barev a jež se jmenují odrůdy barev
162. O barvách
163. O barvách hor
164. Kterak má malíř prakticky použití perspektivy barev
165. O vzdušné perspektivě
166. O různých nahodilostech a o pohybech člověka a o poměrech údů
167. O proměnách měř člověka od jeho narození až do konce vzrůstu
168. Kterak batolátka mají klouby opačné u srovnání s dospělými lidmi
169. O rozdílnosti měř, jež se vyskytují mezi batolátky a muži
170. O kloubech prstů
171. O kloubech ramenních a jejich vzrůstu
172. O plecích (kloubech ramenních)
173. O všeobecných hlavních měřách těla
174. O měřách těla lidského a o ohybech údů
175. O úměrnosti údů
176. O kloubech zápěstních
177. Klouby nožní, jejich nabývání a ubývání
178. O kloubech, které se zmenšují, když se ohýbají a přibývají, když se napřimují

179. O údech, jež nabývají na tloušťce ve kloubech, když se ohýbají
180. O údech nahých mužů
181. O pádných pohybech údů lidských
182. O pohybu člověka
183. O postojích, pohybech a o údech
184. O kloubech údů
185. O členění těla lidského
186. O pohybech údů člověka
187. O pohybech částí obličeje
188. O údech a o popisu výrazu
189. Způsob, jak si zapamatovati a vytvořiti výraz člověka profilu na první pohledění
190. O způsobu, jak si zapamatoati podobu obličeje
191. O kráse obličejů
192. O postoji
193. O vhodných pohybech údů, když se znázorňuje člověk
194. O členění údů nahých postav
195. O pohybu a běhu člověka a ostatních živých tvorů
196. Kdy se vyskytuje největší rozdíl v úrovni plicí člověka
197. Námitky proti tomu
198. Jak se mění rozdělení váhy člověka, když založená paže se napřímí
199. O člověku a jiných tvorech, kteří, když se zvolna pohybují, mají těžiště nemnoho vzdálené od středu opěrných bodů na zemi
200. O člověku, který nese břemeno na rameně
201. O vyvážení těla lidského nad nohama
202. O člověku pohybujícím se
203. O vyvážení každého tvora nad jeho nohama
204. O tom, jak člověk se ohýbá a obrací
205. O ohýbání
206. O rovnovážnosti
207. O pohybu člověka
208. O pohybu, vyvolaném porušením rovnováhy
209. O rovnováze postav
210. O půvabu údů
211. O pohodlnosti údů
212. Osamělá postava mimo výjev
213. Které jsou hlavní a první náležitosti postav
214. O tom, jak vyvážití tíhu kolem těžiště předmětů
215. O postavách, jež mají nésti tíhu nebo zacházeti s ní

216. O postojích lidí
217. Rozmanitost postojů
218. O postojích postav a příslušných duševních stavech osob
219. O tom, jak zaznamenávat výraz osob přítomných nějakému výjevu
220. O rozličnosti nahoty
221. Kterak svalnatci jsou krátkí a hřmotní
222. Kterak tlustoši nebývají svalnatí
223. Které svaly mizí v rozličných pohybech člověka
224. O svalstvu
225. Nahá postava, na které svalstvo má být vyznačeno nápadně, musí býti v klidu, bez pohybu
226. Postavy nahé nemají míti svaly hledaně upřílišené
227. O zešřívání a zkracování svalů
228. Kde je v lidském těle šlacha beze svalů
229. O 8 kostěných částech, jež vznikají uprostřed šlach v rozličných kloubech člověka
230. O svalu, který je mezi pupkem a hrmou (Venušíným pahorkem)
231. Nejkrasnější pootočení, jež může udělati člověk ohlížeje se
232. Jak dalece se může sblížit vzadu paže k paži
233. O přípravě síly, když člověk chce vyvoditi veliký náraz
234. O síle člověka a napřed o síle paží
235. Která ze dvou mohutností člověka je větší: tahání nebo vzpírání
236. O údech, jež se ohýbají a o úkolu svalstva obalujícího klouby při tomto ohýbání
237. O unožení beze stehna
238. O svrašťování masitých částí
239. Prostý pohyb
240. Pohyb složený
241. O pohybech příslušejících výkonu lidí
242. O pohybech postav
243. O ukazování do dálky
244. O rozmanitosti výrazu v obličejí
245. O pohybech, příslušejících ke hnutí mysli
246. Kterak hnutí mysli způsobují napřed pohyby snado a pohodlně uskutečnitelné
247. O pohybu, vzniklém vlivem vnějším
248. O pohybech obecných
249. O pohybech zvrát
250. O tom, jak každý úd má býti úměrný k celku tělesnému

251. O tom, jak zachovati slušnost a náležitou uctivost
252. O věku postav
253. O druzích osob při komponování výjevů
254. O tom, jak znázorňovati někoho, kdo mluví k více osobám
255. Kterak se má vypodobniti vzteklivec
256. Kterak se znázorní zoufalec
257. O plakání a o smích a o rozdílu mezi oběma
258. O tom, jaký postoj mají míti andílkové
259. O tom, jaký postoj dáti ženám a mladíkům
260. O skákajících
261. O muži, jenž chce něčím prudce mrštiti před sebe
262. Proč ten, kdo chce vytáhnout železo ze země nebo zatlouci je do země, zdvíná ohnutou nohu na opačné straně
263. O rovnováze nehybných těles
264. O člověku stojícím na obou nohou a přešlapujícím
265. O postojích postav
266. O tom, kterak se vyrovnává člověk v klidu stojící na svých nohou
267. O rychlejším nebo pomalejším pohybu na místě
268. O zvířatech čtyřnohých a kterak se pohybují
269. O vztahu mezi poloviční šířkou pravou a levou u člověka
270. O 3 pohybech, jež se vyskytují při skákání
271. Není možno, aby jediná paměť zachovala všechny jevy a měny údů
272. O methodě velmi žádoucí u malíře
273. O tom, jak malíř posuzuje svoje vlastní práce a práce druhých
274. O tom, kterak posuzovati vlastní dílo
275. Kterak zrcadlo je mistrem malířů
276. Která malba zasluhuje chválu
277. Co je první snahou a hlavním předmětem péče řádného malíře
278. Co je v malbě obtížnější: dopracovati se stínů či obrysů
279. Jaké se má dáti světlo postavám
280. Kam se má postaviti ten, kdo pozoruje obraz
281. Jak vysoko na obraze voliti stanovisko pozorovatele
282. O tom, že se nemají malé postavy dopodrobna vypracovávat
283. Jakého pozadí má malíř užívati pro svoje obrazy
284. Předpis pro malování
285. O tom, jak vytvořiti lesní porost
286. Kterak vytvořiti fantastické zvíře z prvků přírodních
287. Jak se mají malovati obličejové s vlídnou plastikou
288. Jak oddělit a vyloupnouti postavy od jejich pozadí

289. O rozdílnosti světél v různých poměrech
290. Kterak se máme vystříhati vzájemné neúměrnosti jednotlivostí
291. O okrajích předmětů, neboli o jejich obrysech
292. O nahodilých znacích vnějších, které se ztrácejí nejdříve, když ostíněná tělesa se od nás vzdalují
293. O nahodilých znacích vnějších, jež se nejdříve ztrácejí v dálce
294. O tom, jak vypadají okraje těles na styku s jinými tělesy
295. O postavě, která jde proti větru
296. O okně místnosti, ve které se maluje postava
297. Proč obličej namalovaný co do velikosti podle míry se zdá pak větší
298. Zda povrch každého tělesa neprůhledného jest ovlivněn protějškem
299. O pohybu zvířat
300. Jak udělati postavu, který by se zdála 40 loket vysoká v prostoru 20loketní a tak, aby měla údy vzájemně správné a stála vzpřímena
301. Jak udělati postavu zdánlivě 24 loket vysokou na zdi 12loketní
302. Upozornění stran stínů a světél
303. Malba a světlo prostoru (rozptýlené)
304. O pozadích stejných s tělesy před ně umístěnými a hlavně o rovných plochách jednotejné barvy
305. Malba postavy nebo tělesa
306. Na obraze zmizí nejprve jeho drobnější části
307. Proč některá krajina se jeví někdy větší, někdy menší nežli je
308. Různá pozorování
309. O městech a o jiných věcech, viděných hustým vzduchem
310. O slunečních paprscích, které pronikají potřhanými mraky
311. O tom, co oko vidí vzájemně smíšené mezi těžkým vzduchem a mlhou
312. O budovách viděných ve vzduchu hutném
313. O věci, která se jeví na dálku
314. O pohledu na město v hutném vzduchu
315. O dolních okrajích dalekých věcí
316. O věcech viděných na dálku
317. O modři, která se zdá na dálavách krajin
318. Které jsou to části těles, jež se ztrácejí na dálku
319. Proč věci se tím méně rozeznávají, čím více se vzdalují od oka
320. Proč obličej na dálku se zdá temné
321. Které části se dříve ztrácejí z patnosti na tělesech od oka se vzdalujících a které se zachovávají
322. O perspektivě lineární
323. O tělesech viděných v mlze

324. O výšce budov, viděných v mlze
325. O městech a jiných budovách viděných večer nebo ráno v mlze
326. Proč věci vyšší, stojící na vzdálenost od nás, jsou tmavší nežli nízké, i když mlha je stejnoměrně hustá
327. O skvrnách stínových, které na dálku se jevívají na tělesech
328. Proč na sklonku dne stíny těles, povstale na bílé stěně, jsou modré
329. Kde je kouř jasnější
330. O prachu
331. O kouři
332. Různé postřehy o přírodě
333. Proč vymalovaná věc, i když se jeví oku pod stejným zorným úhlem jako jiná věc, od něj vzdálenější, nikd nečiní ten dojem vzdálenosti jako ta skutečná věc vzdálená
334. O pozadích (o půdě základní)
335. Kterak se má posuzovati malířské dílo
336. O plasticitě předmětů vzdálených
337. O okrajích ozářených částí těla
338. O okrajích
339. O barvě pleťoé a o věcech oku vzdálených
340. Různé předpisy malířské
341. Proč předměty kreslené dokonale podle přírody se nezdaří přes to tak prostorové, jako je předmět přirozený
342. Jak to udělati, aby předměty byl jakoby vyloupnuté ze svých pozadí, t. j. z roviny, na níž jsou vymalovány
343. předpis
344. O zpodobování různých pásem podnebních
345. O tom, jak zpodobovati čtvero ročních počasí a co s nimi souvisí
346. Jak malovati vítr
347. Počínající dešť
348. O stínech, které vrhají mosty na hladinu vody pod nimi
349. Předpisy o malbě
350. Předpisy
351. O soše
352. Jak udělati na obraze věčný lak fermežový
353. Způsob, jak malovati na plátně
354. Recept na perspektivu pro malby
355. O předmětech
356. O umenšování rozměrů těles a jejich barev
357. O účinku průhledných vložek mezi okem a předmětem

358. O šatech, kterými jsou oděny postavy a o jejich záhybech
359. O povaze šatových záhybů
360. Jak se mají dělati řasování rouch
361. Kterak se mají dělati šatům záhyby
362. Jak se jeví záhyby šatů ve zkratce
363. Jak oko vidí záhyby roucha, jež halí postavu
364. O záhybech rouch
365. O zrcadlení ploché krajiny ve vlnách
O vědě pravé, výňatky z Paragone
Sestavení vět a pouček
O vzrůstu rostlin
O mracích
O spisech da Vinciho
Vysvětlivky a poznámky věcné
Seznam věcný